

Valsts prezidenta Egila Levita runa Latvijas Bankas simtgadei veltītajā starptautiskajā ekonomikas konferencē "Ilgspēja un nauda: veidojot nākotnes ekonomiku"

Publicēts: 03.11.2022.

[Egils Levits](#)

Godātie viesi un konferences delegāti!

Man ir prieks atklāt šodienas konferenci un sveikt jūs, lai apspriestu mūsu ekonomiku un eirozonas nākotni.

Man ir liels gods šodien uzstāties tik cienījamās auditorijas priekšā.

2022. gads Latvijai ir īpašs. Šogad mēs svinam Latvijas suverenitātes trīs pilāru simtgadi.

Latvijas Republikas Satversme tika pieņemta 1922. gada 15. februārī, un pirmais Latvijas Valsts prezidents Jānis Čakste tika ievēlēts tā paša gada novembrī.

Tāpat 1922. gada rudenī ar valdības lēmumu tika izveidota Latvijas Banka, kas kopš tā laika ir Latvijas monetārās stabilitātes sargātāja.

Kopš neatkarības atjaunošanas 1991. gadā Latvija ir piedzīvojusi ne mazums pārbaudījumu.

Mēs patiesi zinām, ko nozīmē transformēt mūsu ekonomiku.

Latvijas Banka ilgu laiku ir bijusi mūsu finanšu sistēmas centrā kā stabilizējošs elements un virzītājspēks.

Tāpēc ir likumsakarīgi, ka šodien mūsu centrālā banka ir viena no galvenajām institūcijām, kas veicina pārmaiņas un palīdz risināt mūsu sabiedrības nākotnes izaicinājumus.

Klimata pārmaiņas un pāreja no fosilās ekonomikas uz videi draudzīgāku ekonomiku ir lielākie no tiem.

Lagardas kundze,

priecājamies Jūs atkal sveikt Rīgā. Jūsu vizītes laikā 2012. gadā Starptautiskā valūtas fonda izpilddirektora amatā Jūs mudinājāt Latviju pievienoties eirozonai.

Jūs citējāt izcilo latviešu dzejnieku un dramaturgu Jāni Raini: "Pastāvēs, kas pārvērtīsies."

Šodien ar prieku varu teikt, ka Jūsu mudinājums, šķiet, ir nostrādājis, jo Latvija jau astoņus gadus ir eirozonas dalībvalsts.

Kopā ar mūsu Eiropas partneriem mēs šobrīd koncentrējamies uz kopīgiem mērķiem un veidojam politiku arvien sarežģītākas mūsdienu ekonomikas apstākļos.

Mēs apzināmies, ka mums ir jāiegulda sava uzticība Eiropas Savienības institūcijās un struktūrās, lai spētu reaģēt uz mūsu iedzīvotāju pamatvajadzībām.

Mēs dzīvojam laikā, kad pieaug ģeopolitiskie draudi drošībai, tostarp pilna mēroga iebrukums suverēnā valstī Eiropā un arvien autokrātiskāki režīmi, kas izaicina uz noteikumiem balstītu starptautisko kārtību. Šī noteikumos balstītā kārtība ir miera pamats pasaulē.

Krievijas agresīvā kara Ukrainā rezultātā mēs šobrīd esam saskārušies ar krīzi enerģētikā un augošu inflāciju visas Eiropas mērogā.

Gatavojoties ziemai, pašreizējai enerģētikas krīzei nav vienkārša risinājuma.

Esam vienisprātis, ka mums ir ekonomiski jānorobežojas no Krievija un jāatbrīvojas no ilgstošas atkarības no tās dabas energoresursiem.

Kopš kara sākuma Latvija sniedz vislielāko palīdzību Ukrainai, rēķinot procentuāli no mūsu IKP. Ukraina cīnās arī visas Eiropas un mūsu vērtību vārdā.

Nākamnedēļ es piedalīšos COP27 konferencē Ēģiptē. Šeit mēs runāsim par to, ka pāreja uz tīrākiem enerģijas avotiem joprojām nenotiek pietiekami ātri, lai izvairītos no bīstamās globālās sasilšanas.

Katra krīze ir iespēja. Starptautiskā Enerģētikas aģentūra savā Pasaulē enerģētikas perspektīvas ziņojumā ir norādījusi, ka Krievijas iebrukums Ukrainā paātrinās fosilā kurināmā patēriņa maksimumu pasaulē. Izmantosim šo krīzi gudri.

Priecājos, ka Latvijas Banka iestājas par ilgtspējas mērķu visaptverošāku iekļaušanu monetārajā politikā. Tomēr arī komercbanku sektoram aktīvāk jāiesaistās Latvijas tautsaimniecības nākotnes veidošanā.

Visbeidzot, mums ir jāattīsta Latvijas kapitāla tirgus, lai būtu jauni finansējuma un investīciju avoti zaļajai transformācijai.

Lai gan centrālo banku loma 21. gadsimta sarežģītajā pasaulē mainās, to neatkarība ir daļa no mūsdienu ekonomikas

vispārpieņemtās gudrības, un tai tādai arī jāpaliek.

Eiropas Centrālās Bankas pilnvaras uzturēt cenu stabilitāti eirozonā noteiktas līgumā par Eiropas Savienības darbību.

2018. gada decembrī es biju viens no Eiropas Savienības Tiesas tiesnešiem, kas piedalījās spriedumā par jautājumu, vai Eiropas Centrālās Bankas valdības obligāciju pirkšanas programmas atbilda tās cenu stabilitātes mandātam.

Mums no juridiskā viedokļa bija jāinterpretē toreizējā Eiropas Centrālās Bankas prezidenta Dragi trīs slavenie vārdi “par katru cenu”.

Šie trīs vārdi izglāba eiro. Taču jautājums bija, vai šis paziņojums bija Eiropas Centrālās Bankas pilnvarās?

Spriedumā mēs apstiprinājām Eiropas Centrālās Bankas neatkarību un tās pilnvaru plašo rīcības brīvību. Šo spriedumu vēlāk pretrunīgi apstrīdēja Vācijas Federālā konstitucionālā tiesa, un tā sekas sniedzās tālu ārpus monetārās politikas jautājumiem.

Šis strīds, kas vēlāk tika atrisināts, liecina, ka priekšrocības, ko sniedz centrālās bankas neatkarība no politiskās iejaukšanās, ir nenoliedzamas. Šādu politiku gan Eiropas, gan valstu nacionālā līmenī būtu jā saglabā un jārespektē.

Neatkarīgi no ekonomiskajiem un politiskajiem cikliem Latvijas Banka Latvijā var izmantot savu neatkarību un analītisko ekspertīzi, lai veidotu sabiedriskās debates un kopējo lēmumu pieņemšanas kultūru.

Eiropas Centrālā Banka īsteno vienotu monetāro politiku 19 Eiropas valstīs – drīzumā jau 20 –, kurām katrai ir sava fiskālā politika un sava fiskālās disciplīnas izpratne.

Kā pašreizējais inflācijas līmenis ietekmēs Eiropas Centrālās Bankas fiskālās un monetārās politikas apvienojumu? Īsi sakot, mēs vēl nezinām. Tomēr vairāk nekā iepriekš mums ir nepieciešamas Eiropas Savienības pārvaldības struktūras, kas nodrošina adekvātu un efektīvu reaģēšanu krīzes situācijās.

Daudzas tēmas šodienas konferencē būs par finansējuma nākotni un mūsu pāreju uz videi draudzīgāku ekonomiku.

Par vienu no svarīgākajiem uzdevumiem es uzskatu mūsu sabiedrības digitālo transformāciju.

Digitālā telpa ir kļuvusi par būtisku mūsu dzīves sastāvdaļu, īpaši pēc globālās pandēmijas un mājāsēdes. Tai ir milzīgs potenciāls, lai veicinātu mūsu ekonomikas ilgtspējīgu attīstību.

Latvijā mēs atbalstām inovatīvus un pārbaudītus digitālos risinājumus, kas veicina valsts pārvaldes efektivitāti, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un jaunu ekonomisko iespēju radīšanu.

Lai aizsargātu Eiropas maksājumu stratēģisko autonomiju un monetāro suverenitāti, Eiropas Centrālā Banka strādā pie digitālā eiro ieviešanas tuvākajā nākotnē.

Tomēr, lai nodrošinātu, ka iedzīvotāji arī turpmāk var uzticēties mūsu valūtai, mums jānodrošina, ka viņu privātums šajā procesā tiek uzskatīts par prioritāti.

Kibertelpā pieaug drošības draudi. Ja tiks ieviests digitālais eiro, iegūtos datus nekad nedrīkst nodot trešajām personām un izmantot iedzīvotāju novērošanai un izsekošanai.

Tāpēc paralēli tehnoloģiju attīstībai mums aktīvi jādefinē jauni tiesību principi, lai izvairītos no riskiem un kaitējuma pilsoņu tiesībām un brīvībām.

Esmu pārliecināts, ka tikai tad, kad visi privātuma jautājumi un iespējamie spiegošanas, cilvēku izsekošanas un kontroles draudi tiks atrisināti saskaņā ar pilsoņu tiesībām un tiesiskumu, mēs varēsim turpināt digitālā eiro izveidi un ieviešanu.

Dāmas un kungji,

eiro izmanto vairāk nekā 340 miljoni eiropiešu.

Tomēr mums ir kopīga ne tikai vienota valūta. Mums ir kopīgas vērtības, likumi un intereses, kas vienmēr ir jāaizstāv.

Eiropas Savienības spēks ir ciešā savstarpējā sadarbībā un sadarbība ar mūsu transatlantiskajiem un līdzīgi domājošiem partneriem.

Mēs maināmies kopā, un mēs kopā pastāvēsim.

Novēlu jums visiem veiksmīgu konferenci un auglīgas diskusijas!

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-runa-latvijas-bankas-simtgadei-veltitaja-starptautiskaja-ekonomikas-konference-ilgtspeja-un-nauda-veidojot-nakotnes-ekonomiku>